

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku
a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní
politiky a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Ing. Mgr. Karel Hlaváček

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

OBSAH

OBSAH	2
EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	3
MAKEDONIE/FYROM: POKRAČUJÍCÍ BLOKÁDA ZE STRANY ŘECKA.....	3
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	3
SAHEL, AFRICKÝ ROH, JIŽNÍ SÚDÁN: NOVÉ MISE SBOP	3
VÝROČNÍ ZPRÁVA VYSOKÉ PŘEDSTAVITELKY UNIE O SZBP.....	5
ZPRÁVA VYSOKÉ PŘEDSTAVITELKY UNIE O SBOP.....	5
LIBYE: VOLBY DO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ.....	6
AFET: FINANCOVÁNÍ VNĚJŠÍCH POLITIK.....	7
AFET: VÝROČNÍ ZPRÁVA O SZBP.....	8
SÝRIE: OBČANSKÁ VÁLKA?.....	8
DOKUMENTY SZBP EU	9

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Islandu, Turecku a zemím západního Balkánu)

MAKEDONIE/FYROM: POKRAČUJÍCÍ BLOKÁDA ZE STRANY ŘECKA

Pozadí

Poslední hodnocení Komise bylo vůči Makedonii spíše kritické („hlavní výzvy zůstávají“), Komise přesto stále – již od roku 2009 – doporučuje otevřít s FYROM přístupové rozhory, což kvůli sporu o název „Republika Makedonie“ blokuje Řecko. V prosinci 2011 zaznamenala Makedonie dílčí vítězství, kdy Mezinárodní soudní dvůr (ICJ) zpochybnil řecké veto makedonskému vstupu do NATO v roce 2008.¹

Aktuálně

Navzdory některým komentářům, které očekávaly průlom v návaznosti na rozhodnutí soudu ve prospěch FYROM, ve věci sporu o název přes zprostředkování OSN nedochází k pokroku.

Předpokládaný vývoj

Dne 25. července 2012 by do Skopje měl dorazit generální tajemník OSN Pan Ki-Mun se zvláštním zástupcem OSN ve věci sporu o název Matthew Nimetzem.² Spor by měl být jedním z hlavních předmětů jednání, průlom se ale spíše neočekává.³

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a vnějších vztahů EU)

SAHEL, AFRICKÝ ROH, JIŽNÍ SÚDÁN: NOVÉ MISE SBOP

Popis problematiky:

Problematikou **Sahelu**⁴ se EU začala intenzivněji zabývat v březnu tohoto roku v souvislosti s rebelií Tuarégů v Mali.⁵ Jedním z problémů, kterým země Sahelu čelí, je bezpečnost (projevující se např. rozsáhlou činností organizace Al-Kaidá), a to zejména kvůli slabým státním orgánům. Země EU v čele s Francií (jež je bývalou koloniální metropolí v této oblasti) proto začaly v rámci již existující strategie pro oblast Sahelu⁶ uvažovat o nasazení mise SBOP, která by pomohla tyto problémy řešit. Pro ČR oblast

¹ Přehled SZBP prosinec 2011. Řecko-FYROM: rozhodnutí ICJ, [ZDE](#).

² Macedonian Information Centre, Ban Ki-Moon with Matthew Nimetz in Skopje, 16. 8. 2012, [ZDE](#).

³ Balkaninsight.com, 18. 7. 2012, UN Chief's Visit Puts Macedonia „Name“ Dispute in Frame, [ZDE](#).

⁴ Za Sahel EU považuje především tři státy: Mali, Niger a Mauritánii.

⁵ Přehled SZBP březen 2012, Mali: státní převrat, [ZDE](#). Aktuální situaci v Mali nastiňuje např. analýza think tanku International Crisis Group, [ZDE](#).

⁶ Strategie pro oblast Sahelu k dispozici [ZDE](#).

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

Sahelu nepředstavuje preferovanou oblast obchodního či jiného zájmu, podle ministerstva zahraničí ale Sahel představuje „bezpečnostní hrozbu pro Evropu s potenciálem další eskalace“.⁷

Africký roh stojí v popředí zájmu SZBP již delší dobu (pro politiku vůči africkému rohu rovněž existuje ucelená strategie⁸); v oblasti jsou v chodu dvě vojenské mise SBOP (EUNAVFOR Atalanta a EUTM Somalia) zaměřující se na posílení bezpečnosti v oblasti (např. s ohledem na potírání pirátství).

Mezi Súdánem a **Jižním Súdánem** i více než po roce od mírového rozdělení země přetrvává napětí a nedořešené spory (export ropy, vymezení hranic, postavení území Abyei). EU schválila pro Súdán tzv. shrnující přístup, který zahrnuje mimo jiné otevření delegace v Jubě, poskytování rozvojové pomoci či zařazení do preferenčního obchodního programu „Vše kromě zbraní“ (*Everything but arms*).⁹

Základní informace o nových misích SBOP

Dne 16. července 2012 odsouhlasila Rada vznik nové **mise EUCAP SAHEL Niger**. Mise by měla pomáhat zejména nigerijským státním orgánům v boji proti organizovanému zločinu a terorismu. Mise má dvouletý mandát a bude čítat okolo 80 členů; rozpočet mise činí pro první rok činnosti 8,7 milionu eur.¹⁰

Stejného dne byl odsouhlasen rovněž vznik další **mise SBOP EUCAP Nestor**, která bude zaměřena na posílení námořních kapacit v oblasti Afrického rohu. Mise by měla trvat dva roky a její rozpočet pro první rok činnosti činí 22,8 milionů eur.¹¹ Pro koordinaci mezi jednotlivými misemi v oblasti (fungují zde již tři) by mělo být zřízeno operační centrum.

Dne 18. července 2012 byla odsouhlasena mise SBOP v Jižním Súdánu (**EUAVSEC South Sudan**), jejímž cílem by mělo být posílení letecké bezpečnosti na letišti v hlavním městě Jižního Súdánu, Jubě. Mise by se mělo účastnit 64 členů, měla by trvat 19 měsíců, a její rozpočet činí 12,5 milionu eur.¹² Nasazení mise je zdůvodněno jedna žádostí jihosúdánských orgánů, jednak závislostí země na letecké dopravě.

---

⁷ Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci, 22. –23. března 2012.

⁸ Strategie EU pro Africký roh k dispozici [ZDE](#).

⁹ Přehled SZBP červenec 2011, Súdán: vyhlášení nezávislosti Jihosúdánské republiky, [ZDE](#).

¹⁰ Tisková zpráva Rady, 16. 7. 2012, [ZDE](#).

¹¹ Tisková zpráva Rady, 16. 7. 2012, [ZDE](#).

¹² Tisková zpráva Rady, 18. 7. 2012, [ZDE](#).

VÝROČNÍ ZPRÁVA VYSOKÉ PŘEDSTAVITELKY UNIE O SZBP

Popis problematiky

Podle interinstitucionální dohody ze dne 17. května 2006 má vysoká představitelka Unie zpracovat každý rok zprávu o vykonávání SZBP pro účely posouzení Evropským parlamentem. Jedná se o jeden ze základních dokumentů, který mapuje SZBP po institucionálních změnách zavedených v souvislosti s Lisabonskou smlouvou. O znění této zprávy se na počátku července 2012 jednalo v Zahraničním výboru Evropského parlamentu (viz kapitola AFET: výroční zpráva o SZBP).¹³

Obsah výroční zprávy¹⁴

Zpráva je rozdělena na dvě části, z nichž první komentuje aktuální výhled pro SZBP a její priority, druhá podává komplexní obraz SZBP v roce 2010. První část označuje za nejdůležitější dění současnosti tzv. arabské jaro. Podle této části zprávy bude EU v roce 2012 „pokračovat v budování zahraniční politiky, která bude odrážet různorodou a rozmanitou povahu Unie a zároveň mobilizovat k jednotnému, důslednému a soudržnému postupu, který je nezbytný pro účinnou akci a další rozvoj strategické vize EU v oblasti vnějších vztahů“. V roce 2010 měla SZBP podle druhé části zprávy tři hlavní priority: zřízení Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ),¹⁵ evropskou politiku sousedství¹⁶ a spolupráci se strategickými partnery.¹⁷ Zpráva dále podrobně rozvádí činnosti vykonané v rámci SZBP v roce 2010.

ZPRÁVA VYSOKÉ PŘEDSTAVITELKY UNIE O SBOP

Popis problematiky

Dne 23. července 2012 zasedala Rada pro zahraniční věci; jednalo se mimo jiné o zprávě vysoké představitelky o Společné bezpečnostní a obranné politice (SBOP).¹⁸ Jedná se o zprávu, jež monitoruje implementaci závěrů Rady (FAC) z prosince 2011, které ocenily SBOP jako základní nástroj EU k dosahování cílů v zahraničí a vyslovila se pro další posílení této politiky.¹⁹

Obsah zprávy

Zpráva prezentuje SBOP jako v zásadě úspěšnou politiku, která „s patnácti misemi a operacemi zůstává viditelným a nezbytným nástrojem EU“. Dále informuje o třech

¹³ Přehled SZBP 1.-16. červenec 2012, AFET: výroční zpráva o SZBP.

¹⁴ Výroční zprávu Vysoké představitelky je možné v českém jazyce na požádání zaslat.

¹⁵ Pro informace o fungování ESVČ viz Přehled SZBP leden 2012, ESVČ: rok fungování, [ZDE](#).

¹⁶ Pro dění v oblasti politiky sousedství viz také Přehled SZBP květen 2012, Komise a ESVČ: hodnocení politiky sousedství, [ZDE](#).

¹⁷ Pro informace o konceptu strategického partnerství viz Přehled SZBP září 2010: Evropská rada: strategická partnerství EU, [ZDE](#).

¹⁸ Zpráva vysoké představitelky o SBOP, [12616/12](#), [LIMITE](#).

¹⁹ Závěry Rady k SBOP z 1. prosince 2011 k dispozici [ZDE](#).

nových misích SBOP (viz samostatnou kapitolu výše), ostatní mise byly údajně revidovány tak, aby mohly lépe plnit své úkoly. Méně optimisticky zpráva vyznívá při hodnocení při hodnocení rozvoje vojenských schopností (capability), což se týká např. bojových skupin EU (battlegroups), kde „zbývá ještě mnoho práce“. Podle zprávy se postupně daří aktivity SBOP lépe koordinovat (např. prevenci konfliktu, krizový management a postkonflitní rekonstrukci).

Jednání v institucích EU

Dne 23. července přijala Rada ke zprávě o SBOP závěry.²⁰ Rada v nich přivítala dosažené pokroky, např. aktivaci operačního centra jako koordinační platformy pro mise SBOP v oblasti Afrického rohu či novou koncepci „pooling and sharing“ (jedná se o projekt obdobný k „smart defence“ NATO; směřuje ke specializaci a má zamezovat duplování funkcí). ČR předjednávala svůj postoj ke zprávě v rámci Visegrádské čtyřky (V4); podle jednotného názoru tohoto uskupení by závěry Rady, které země V4 nakonec podpořily, měly být „ambicióznější“ ve smyslu konkrétnějšího stanovování úkolů a časových rámců.²¹

LIBYE: VOLBY DO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ

Popis problematiky

V únoru 2011 vypukla v Libyi občanská válka. V březnu pak byla přijata rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1973 (2011), která autorizovala vytvoření bezletové zóny nad Libyí ze strany koalice pod vedením USA, Velké Británie a Francie za účelem ochrany civilního obyvatelstva před represemi Kaddáfího režimu. Válka de facto skončila v srpnu 2011, kdy povstalecké vojsko dobylo Tripolis; bezletová zóna byla ukončena k 31. říjnu 2012 poté, co byl povstaleckými silami dopaden a zabit Muammar Kaddáfí. Přechodná národní rada, těleso uznané jako prozatímní reprezentant libyjského lidu, se následně zavázala do 8 měsíců uspořádat parlamentní volby.²²

EU se v Libyi angažovala zprvu sankcemi proti Kaddáfího režimu na základě rezoluce RB OSN 1970 (2011), dále pak poskytováním humanitární pomoci (80,5 milionu eur v souvislosti s konfliktem) a posléze obnovováním přítomnosti EU v Libyi: v květnu 2011 byl otevřen úřad Komise pro humanitární pomoc v Benghází, v srpnu 2011 v Tripolisu a v listopadu 2011 byla otevřena delegace EU v Tripolisu. EU se dále zavázala přispět ke stabilitě a demokratickému vývoji v Libyi, což v současnosti činí prostřednictvím rozvojového programu v objemu 30 milionů eur, který je využíván např. pro podporu voleb, lidských práv, správních kapacit, zdraví a vzdělávání.²³

²⁰ Závěry Rady k SBOP z 23. července 2012 k dispozici [ZDE](#).

²¹ Mandát pro zasedání Rady pro zahraniční věci, 23. 7. 2012.

²² Pro podrobnosti turbulentního vývoje v Libyi v minulém roce viz Přehled SZBP březen 2011, Libye a jižní sousedství, [ZDE](#), a Přehled SZBP říjen 2011, Libye: smrt Kaddáfího, ukončení bezletové zóny, [ZDE](#).

²³ Webové stránky Evropské služby pro vnější činnost, rev. 17. 7. 2012, [ZDE](#).

V delším časovém horizontu se pak předpokládá zahrnutí Libye do standardních programů Evropské politiky sousedství.²⁴

Volby do Všeobecného národního kongresu

Dne 7. července 2012 se konaly volby do Všeobecného národního kongresu Libye. Ve volbách zvítězila Aliance národních sil (NFA), která je považována za liberální politický útvar (což je často kladeno do kontrastu vůči např. egyptským volbám, v nichž zvítězili islamisté). Volby byly monitorovány pozorovateli EU vedenými europoslancem Alexanderem Grafem Lambsdorffem a jejich průběh byl zhodnocen kladně; např. podle předsedy Evropského parlamentu Martina Schulze se jedná o „milník v libyjském demokratizačním procesu“.²⁵ I mnohé komentáře hovoří poměrně optimisticky o „velkých krocích kupředu“,²⁶ na druhou stranu např. zpráva Amnesty International upozorňuje na svévolnou vládu vojenských milic.²⁷

Předpokládaný vývoj

Hlavním úkolem nově zvoleného Všeobecného národního kongresu bude sestavení vlády a vypracování a přijetí nové ústavy. Již příští rok by mělo dojít k dalším volbám, v nichž bude podle pravidel nové ústavy zvoleno složení prvního řádného libyjského parlamentu.

AFET: FINANCOVÁNÍ VNĚJŠÍCH POLITIK

Popis problematiky

Ve dnech 9. a 10. července 2012 jednal Zahraniční výbor Evropského parlamentu (AFET) o finančních nástrojích pro léta 2014–2020. Z jednání Evropského parlamentu s Radou o dokumentech navržených Komisí by nakonec měla vzejít nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterými se zřizují ty které finanční nástroje, zejména nástroj sousedství (European Neighbourhood Instrument, ENI), nástroj pro předvstupní asistenci (Instrument for Pre-accession Assistance, IPA), nástroj pro partnerství (Partnership Instrument, PI), nástroj pro stabilitu (Instrument for Stability, IfS), Evropský nástroj pro demokracii a lidská práva (European Instrument for Democracy and Human Rights, EIDHR).²⁸ Přijaty byly některé pozměňovací návrhy k dosavadním návrhům Komise; jednání budou pokračovat po letní odmlce na podzim.²⁹

²⁴ Pro současnou situaci Libye v kontextu Evropské politiky sousedství viz tiskovou zprávu Komise, 15. května 2012, [ZDE](#).

²⁵ Tisková zpráva Evropského parlamentu, 9. 7. 2012, [ZDE](#).

²⁶ Např. Economist.com, 14. 7. 2012, A Big Step for a Battered Country, [ZDE](#).

²⁷ Amnesty International, 5. 7. 2012, Libya: Rule of Law or Rule of Militias? [ZDE](#).

²⁸ Návrhy nařízení Evropského parlamentu a Rady k dispozici [ZDE](#).

²⁹ Tisková zpráva Evropského parlamentu, 10. 7. 2012, [ZDE](#).

AFET: VÝROČNÍ ZPRÁVA O SZBP

Popis problematiky

Dne 10. července 2012 jednal Zahraniční výbor Evropského parlamentu (AFET) o návrhu zprávy k výroční zprávě Rady o SZBP za rok 2010.³⁰ Návrh znění zprávy připravil německý europoslanec Elmar Brok (EPP). Návrh byl přijat velkou většinou přítomných (34 hlasů pro, 1 proti, 6 zdržení se). Plénium by mělo o návrhu jednat v září.³¹

Jednání v institucích EU

Podle odůvodnění zprávy Evropského parlamentu obsahuje sice zpráva Rady za rok 2010 důležité kroky ke zmapování priorit zahraniční politiky, avšak strategické směry SZBP ani způsoby, jak bude ve vnějších politikách EU dosahováno jejich soudržnosti, nejsou dostatečně vyjasněny. Kritika směřuje rovněž vůči Catherine Ashtonové, která by se měla na základě svého trojího mandátu (vysoká představitelka Unie, místopředsedkyně Komise, předsedkyně Rady pro zahraniční věci) výrazněji ujmout iniciativy tak, aby nejsilnějším strategickým principem ve vnějších politikách nebyla pouze politika sousedství. Zlepšit by se měla spolupráce s NATO (dohody Berlin plus), a to zejména prostřednictvím zlepšení vztahů s Tureckem.³²

SÝRIE: OBČANSKÁ VÁLKA?

Popis problematiky

Boje na území Sýrie nadále nabírají na intenzitě; v červnu 2012 byla poprvé pro popis situace ze strany představitelů OSN použita formulace „občanská válka“.³³ Mise OSN UNSMIS, jež má dohlížet na dodržování šestibodového mírového plánu Koffiho Annana (ten dodržován není), byla 16. června 2012 z bezpečnostních důvodů pozastavena, účastníci mise nadále zůstávají v Sýrii.

Jednání v institucích EU a v mezinárodních institucích

Dne 29. června 2012 se Sýrie stala předmětem jednání Evropské rady, která se odhodlala k zatím nejtvrděší rétorice, když vyzvala Radu bezpečnosti (RB) OSN k přijetí rezoluce, která by umožňovala sáhnout k sankčním opatřením podle kapitoly VII Charty OSN. Kapitola VII mimo jiné umožňuje i vojenské akce (závěry Evropské rady ale zmiňují pouze sankce).³⁴

³⁰ Main aspects and basis choices of the CFSP (point G, paragraph 43 of the Interinstitutional Agreement of 17 May 2006) - 2010 - Annual report from the High Representative of the European Union for Foreign Affairs and Security Policy to the European Parliament, 12562/11.

³¹ Tisková zpráva Evropského parlamentu, 12. 7. 2012, [ZDE](#).

³² Návrh zprávy o výroční zprávě Rady Evropskému parlamentu o SZBP, [ZDE](#).

³³ NYTimes.com, 12. 6. 2012, Heavier Weapons Push Syrian Crisis into Civil War, [ZDE](#).

³⁴ Závěry Evropské rady, 29. 6. 2012, [ZDE](#).

Dne 30. června 2012 proběhla jednání v rámci akční skupiny pro Sýrii,³⁵ která schválila akční plán pro transformaci v Sýrii, který navrhuje sestavení prozatímní vlády, jež by zahrnovala jak zástupce současné vlády, tak opozičních skupin.³⁶

V RB OSN v současnosti probíhají jednání o rezoluci o Sýrii. Ve hře je společný návrh Francie, Německa, Velké Británie, Portugalska a USA, který vyžaduje, aby Sýrie splnila své dřívější závazky stáhnout armádu z obydlených oblastí a ukončit užití těžké bojové techniky v nich, a klade ultimátum, podle něhož v případě nesplnění těchto požadavků do 10 dní přijme RB opatření sankce dle čl. 41 kap. VII Charty OSN. Konkurenční ruský návrh zahrnuje pouze prodloužení mandátu mise UNSMIS, která má dohlížet na dodržování šestibodového mírového plánu Koffiho Annana (který nicméně dodržován není). Čína i Rusko se dosud staví proti zahrnutí kapitoly VII do rezoluce, pro přijetí rezoluce by nicméně pravděpodobně stačilo i jejich zdržení se hlasování, tj. kdyby nevyužily práva veta.³⁷

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

ROZHODNUTÍ RADY o podpisu Dohody mezi Evropskou unií a Ukrajinou, kterou se mění Dohoda mezi Evropským společenstvím a Ukrajinou o usnadnění udělování víz - [12296/12](#)

Datum: 13. 7. 2012

Typ dokumentu: Poznámka Generálního sekretariátu

Obsah dokumentu: Dokument shrnuje historii jednání o usnadnění udělování víz s Ukrajinou.

---

³⁵ Jedná se o mezinárodní těleso vyjednávací o Sýrii. Skládá se ze členů RB OSN, Turecka, Iráku a zástupců Ligy arabských států.

³⁶ Europolitics 4456, 3. 7. 2012, Action Group Agrees on Damascus Transition Plan.

³⁷ TIC 1155/2012-NYSM, Informace z Rady bezpečnosti OSN (28. týden), 15. 7. 2012.

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2242, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz